

**Adresat petycji:
Minister Sprawiedliwości**

**Petycja
o wprowadzenie uregulowań zniechęcających do rozbijania rodzin i przemocy alienacyjnej**

Szanowni Państwo,

mając na uwadze prace prowadzone w Ministerstwie Sprawiedliwości i w Komisji Kodyfikacyjnej ds. Reformy Prawa Rodzinnego, postuluję wprowadzenie do polskiego prawa rodzinnego następujących rozwiązań:

1. Zobowiązanie sądów rodzinnych do traktowania spraw o zabezpieczenie kontaktów z dzieckiem w sposób tak samo priorytetowy jak spraw o zabezpieczenie alimentów.
2. Wprowadzenie obligatoryjnego zagrożenia zapłatą (o której mowa w art. ... kpc) już na etapie wydania orzeczenia o zabezpieczeniu/uregulowaniu kontaktów z dzieckiem.
3. Zapewnienie że wysokość zagrożenia zapłatą będzie stanowić realną dotkliwość dla rodzica alienującego, np. poprzez regulację, że wysokość miesięcznego zagrożenia nie może być niższa niż 50 % dochodu rozporządzalnego i 20 % możliwości zarobkowych rodzica alienującego.
4. Wprowadzenie regulacji, że przemoc alienacyjna będzie przez Sąd badana i karana z urzędu.
5. Wprowadzenie obowiązku do szczegółowego rozliczania się przez rodzica alienującego, którego alienacja została stwierdzona orzeczeniem sądu, ze sposobu w jaki wydawane są przez tego rodzica zasiłki na dzieci oraz alimenty zasądzone na dzieci.
6. Wprowadzenie regulacji, że rodzic zobowiązany alimentacyjnie może obniżyć kwotę swojego zobowiązania alimentacyjnego o połowę kwoty zasiłków socjalnych otrzymywanych w związku z wychowywaniem dziecka przez drugiego rodzica.
7. Wprowadzenie regulacji, że rodzic alienowany, który został za takiego uznany orzeczeniem sądu, może obniżyć kwotę swojego zobowiązania alimentacyjnego o całość kwoty zasiłków socjalnych otrzymywanych w związku z wychowywaniem dziecka przez rodzica alienującego.

UZASADNIENIE

Ad. 1.

Utrzymanie przez dziecko więzi z rodzicem, jest tak samo ważne jak jego byt materialny, gdyż bez zdrowej relacji z obydwójgiem rodziców, dziecko nie zostanie ukształtowane na zdrowego człowieka. Opieszałość w zakresie orzekania o kontaktach ich zabezpieczania przyczynia się do zerwania więzi z rodzicem, a poniesione w tym zakresie szkody są nieodwracalne.

Ad. 2.

Obecnie funkcjonująca procedura zagrożenia zapłatą jest absurdalna. Zakłada ona, że orzeczenie sądu rodzinnego co do zasady nie musi być wykonywane, a możliwość przymuszenia rodzica lekceważącego orzeczenie obwarowana jest nieproporcjonalnymi utrudnieniami procesowymi. W praktyce stanowi przykład nadzwyczajnego (i nieuzasadnionego) złagodzenia kary za nie wykonywanie orzeczeń sądów rodzinnych¹.

Ad. 3 i 4.

Obecnie sądy bardzo niechętnie i opieszale rozpoznają sprawy o zagrożenie zapłatą, a kwoty zagrożenia zazwyczaj są na tyle niskie, że nie są w stanie zmienić postawy rodziców alienujących².

Ponadto stosowanie przemocy rodzicielskiej jest dla jej statystycznych sprawczyń – kobiet – bardzo atrakcyjne, gdyż są za to społecznie nagradzane. Mowa tu o archetypie ofiary, czy też „matki Polki”, które to archetypy pozwalają kobietom na uzyskanie współczucia i wsparcia społecznego. Kobieta chcąc wsparcia i współczucia zmuszona jest do wykazania istnienia „oprawcy”. Ponieważ jednak w społeczeństwie nie ma wystarczająco wielu mężczyzn-oprawców, a związanie się z realnym „oprawcą” jest niebezpieczne, najrozsądniejszym rozwiązaniem (dla kobiet które wybrały ten model rodzicielstwa) staje się wykreowanie tego „oprawcy” poprzez urodzenie dziecka „zwykłego” mężczyzny, a następnie przekonanie otoczenia, że jest on właśnie „oprawcą”³. Ta gra życiowa wybrana przez niektóre kobiety jest bardzo często przyczyną przemocy alienacyjnej.

Ad. 5.

W celu zapewnienia dotkliwości omawianej regulacji, konieczne jest wprowadzenie obowiązku rozliczania się przez rodzica alienującego ze sposobu w jaki wydaje środki przekazywane mu na dziecko. Wskazać należy, że zagrożenie zapłatą nie będzie zapobiegać przemocy alienacyjnej, jeśli rodzic alienujący będzie w stanie utrzymywać się (defraudować) z zasiłków i alimentów orzeczonych dla dziecka.

Ad. 6 i 7.

W prawie niemieckim rodzic zobowiązany alimentacyjnie ma prawo odliczyć 50 % zasiłków na dziecko od alimentów które przelewa. Polski ustawodawca stwierdził, że ma być przeciwnie – zasiłki mają być nieuwzględnione przy obliczaniu obowiązku alimentacyjnego. Jednakże regulacja wprowadzona przez polskiego ustawodawcę sprzyja rozbijaniu rodzin. Na skutek zwiększenia się świadczeń socjalnych otrzymywanych przez tzw. osoby samotnie wychowujące dziecko, opłacalnym stało się „zawłaszczenie dziecka” do celów zasiłkowych. Zbudowany został model, w którym kobietom⁴ bardziej opłaca się rozstanie z mężczyzną⁵, niż trwanie z nim w zdrowym związku⁶.

1 Co znamienne dotyczy to tylko sytuacji, gdzie zazwyczaj sprawcami są kobiety, a poszkodowanymi mężczyźni (np. kary za nie-alimentację nie mogą liczyć na podobne pobłażanie); nietrudno jest się w tym zakresie dopatrzeć ukrytej dyskryminacji ze względu na płeć.

2 Przyczyn tego stanu rzeczy można dopatrywać się w specyficznym solidaryzmie pomiędzy rodzicami alienującymi, a sędziami sądów rodzinnych. Otóż obie te grupy (a statystycznie zarówno wśród rodziców alienujących, jak i wśród sędziów rodzinnych ponad 95 % stanowią kobiety) prezentują podobny rys psychologiczny. Rodzicom alienującymi są zazwyczaj kobiety, które nie doświadczyły poczucia bezpieczeństwa w dzieciństwie, co przełożyło się na ich postawę lękową i na toksyczną potrzebę sprawowania kontroli. Czasami ich ojcowie byli przemocowi, czasami nie dostarczali wystarczających zasobów materialnych, a czasami nie było ich wcale. Zazwyczaj właśnie potrzeba sprawowania kontroli nie pozwala tym matkom oddać dziecka pod opiekę ojca. Niestety często bardzo podobny mechanizm stoi za sukcesem kobiet robiących karierę w środowisku sędziowskim. Efekt jest taki, że o zagrożeniu zapłatą i o innych kwestiach z zakresu prawa rodzinnego orzekają zazwyczaj kobiety, którym łatwiej jest utożsamiać się ze sprawczyniami przemocy (kobietami z obsesją kontroli), niż z jej ofiarami (niewinnymi dziećmi lub bezsilnymi mężczyznami).

3 Archetyp „ofiary” jest bardzo dobrze opisany w podręczniku podstaw psychologii pt. „W co grają ludzie. Psychologia stosunków międzyludzkich” autorki Eric Berne.

4 W ponad 90 % przypadków to kobiety na skutek rozstania stają się rodzicem wiodącym i otrzymującym zasiłki i alimenty (czasem również mieszkania/domy).

5 bo to zwiększa wysokość ich zasobów rozporządzalnych – zasiłków i alimentów

6 bo trwanie w związku wymaga dopuszczenia mężczyzny do współdecydowania nie tylko o dziecku, ale również o

Zarówno w Polsce, jak i w innych państwach Unii Europejskiej, rozpad pożycia rodziców oraz wysoka liczba spraw o władzę rodzicielską i kontakty z dzieckiem generują poważne ryzyko konfliktów okołorozwodowych, w tym zjawisk takich jak utrudnianie kontaktów czy przemoc alienacyjna. Dostępne raporty międzynarodowe nie pozwalają na proste porównanie „skali alienacji” pomiędzy poszczególnymi państwami, natomiast wyraźnie pokazują, że kluczowe znaczenie mają zastosowane instrumenty prawne ograniczające negatywne skutki konfliktu rodziców dla dziecka. W niektórych państwach członkowskich UE, w szczególności w Niemczech (§ 1612b BGB – zaliczanie połowy Kindergeld na poczet obowiązku alimentacyjnego), Estonii (uwzględnianie połowy dodatku dla rodzin wielodzietnych przy ustalaniu alimentów) oraz Austrii (praktyka zaliczania świadczeń rodzinnych na poczet kosztów utrzymania dziecka), przyjęto rozwiązania, w których państwowe świadczenia rodzinne są traktowane jako realny wkład w zaspokajanie potrzeb dziecka i odpowiednio obniżają obciążenia alimentacyjne rodzica płacącego. Przyjęcie podobnego modelu w Polsce pozwoliłoby z jednej strony wzmocnić poczucie sprawiedliwego podziału kosztów wychowania dziecka pomiędzy rodziców i państwo, z drugiej zaś zmniejszyć poziom konfliktu między rodzicami o wysokość alimentów, co pośrednio sprzyja ochronie dobra dziecka i utrzymaniu jego więzi z obojgiem rodziców.

Wskazać należy, że skoro państwo już finansuje część potrzeb, aby ulżyć ich rodzicom, to powinno to być uwzględnione przy wyliczaniu obowiązków alimentacyjnych rodzica zobowiązanego (który często wbrew własnej woli nie może zajmować się dzieckiem). W obecnie funkcjonującym w Polsce systemie, zasiłek 800+ i zasiłek rodzinny są w praktyce dochodami rodziców wiodących, którzy swoją wiodącą pozycją zabezpieczają m.in. stosując przemoc alienacyjną.

Wobec powyższego konieczne jest zredukowanie zachęt do rozbijania rodzin i stosowania przemocy alienacyjnej. Zasadne jest nie tylko wprowadzenie modelu niemieckiego jako normę po rozstaniu rodziców dziecka, ale również wprowadzenie dodatkowych sankcji za przemoc alienacyjną. Leży to w interesie dobrostanu psychicznego dzieci.